

Človeška domišljija je brezmejna. Segi daleč v davnino. Stara je, kot je staro človeštvo. Domišljijo imajo ljudje. Ustvarjajo in izmišljuje si vse mogoče in nemogoče stvari, med njimi tudi zgodbe. Na zvezdno nebo je pripela številne osebe iz legend in mitov. V grških mitih so bili na primer številni junaki za nagrado za svoja junaštva povzdignjeni kot ozvezdje na nebo, kjer so jih ljudje občudovali. Večina imen ozvezdij je grškega izvora. Vsako ozvezdje ima eno ali tudi več zgodb. Pri pozornem branju zvezdnih mitov lahko ugotovimo, da na nebu včasih leži drug ob drugem več ozvezdij, ki so med seboj povezana v skupni bolj ali manj zanimivi zgodbi.

Ozvezdja s skupno zgodbo, izpisano na zvezdnem nebu.

Ozvezdij s skupno zgodbo na nebu je več. Najlepši zgled take postavitve ozvezdij so Andromeda, Kasiopeja, Kefej, Kit, Perzej in Pegaz na jesenskem zvezdnem nebu, kjer nastopajo kot glavne osebe v junaški zgodbi o reševanju lepe princese Andromede, ki jo je pred ogabnim in strašnim Kitom rešil junak Perzej. Zgodba je sicer dovolj znana (že objavljena), a jo bomo na kratko vseeno ponovili, saj je marsikdo ne pozna. Povedali bomo le najbistvenejše.

*Pred davnimi časi je v obmorski deželi Etiopiji vladal kralj **Kefej**. Njegova žena, kraljica **Kasiopeja**, se je preveč bahala, da je najlepša, celo lepša od morskih deklic. Te so bile zelo užaljene. Obiskale so boga morja Pozejdona in se mu potožile. Vladar morja, ki so ga deklice spremljale na njegovih poteh, je pobesnel nad Kasiopejino predrznostjo. Za kazen je na morsko obalo Etiopije poslal ogabno morsko pošast, strašnega **Kita**. Ta je pustošil in žrl živali in ljudi vse v prek. Da bi rešil svoje kraljestvo pred uničenjem, se je Kefej zatekel v preročišče. Tam so mu svetovali, da mora pošasti žrtvovati svojo ljubljeno hčer **Andromedo**, če hoče rešiti kraljestvo. Moral jo je prikovati na obalno skanato pečino in jo tam pustiti, da jo pošast požre.*

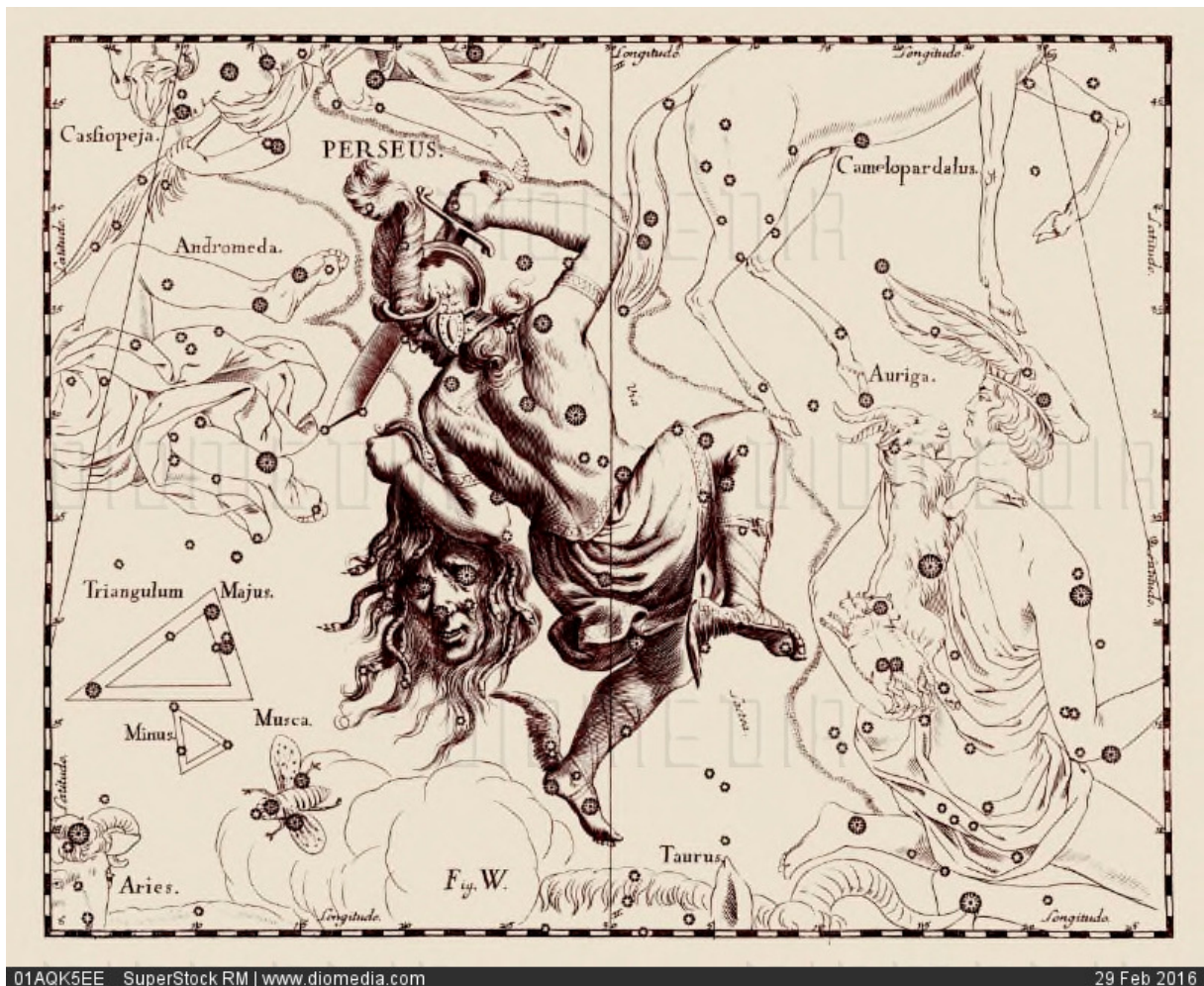
*V tem času je na drugem koncu sveta junak **Perzej** zaključeval svoje največje junaštvo. Prišel je na samotni otok, kjer so domovale tri Gorgone, grozne ženske, prave pošasti. Namesto las so jim iz glave rasle strupene kače. Pogled nanje je bil tako strašan, da je vsak, ki jih je pogledal, v hipu okamenel. Perzej je najbolj grozni od njih, imenovani Meduza, odsekal glavo. V tem hipu je iz odsekanega Meduzinega vratu izletel snežno beli lahni krilati konj **Pegaz**. Perzej je hitro pograbil glavo Meduze in pri tem gledal stran, jo stlačil v vrečo, da ne okameni, takoj zajahal krilatca Pegaza in odletel z njim domov. Ko je s Pegazom letel nad Etiopijo, je zagledal ob obali k skalnati pečini prikovano lepo princesko Andromedo in ogabnega Kita, ki jo hoče požreti. Takoj se je spopadel*

s Kitom. Premagal ga je v hipu, saj mu je pokazal Meduzino glavo, ki je Kita spremenila v nenevarno morsko čer.

Perzej je Andromedo rešil smrti, kralj Kefej, ginjen od sreče, pa je nato dal Perzeju Andromedo za ženo. Perzej in Andromeda sta se poročila in srečno živela do konca svojih dni.

Tako se srečno konča en del Perzejeve zgodbe v povezavi z Andromedo. Vse glavne osebe te mitološke zgodbe je domišljija starih Grkov prenesla na nebo in so jih tam častili in občudovali.

Vsa ozvezdja te zgodbe so lepo vidna s prostim očesom in jih lahko opazujemo na jesenskem zvezdnem nebu tudi danes.

Slika prikazuje tisti del junaške zgodbe o reševanju princese Andromede, ko je Perzej odsekal glavo strašni pošasti Meduzi.

Tudi Orionova lovska scena na zimskem zvezdnem nebu je po svoje zanimiva. Oblikujejo jo mitični lovec Orion, njegova zvesta lovska psa - Veliki pes in Mali pes, ki pomagata loviti, potuhnjeni in tihi Zajec, ki se skriva ob

nogah velikega lovca in stalno preganjani, razjarjeni Bik. To postavitev nebesne scene pogosto navajajo tisti, ki menijo, da so ozvezdja sestavljena oziroma postavljena na nebo tako, da skupaj povedo neko zaključeno zgodbo, in ne v tri dni, kar na slepo, brez kakršne koli medsebojne povezave. Seveda pa Orion skupaj z Bikom izpiše še zgodbo o ljubkih deklicah Plejadah, ki jih lovi noč za nočjo, a jih ne more ujeti.

Del Orionove zimske nebesne scene; dobro zaščiten Orion z gorjačo vihti proti razjarjenemu Biku, Zajec je potuhnjen ob Orionovih nogah, Veliki pes pa modro opazuje situacijo. Morda pa tudi Samorog malo pomaga Orionu pri lovu na Bika, saj ima dolg, trd in špičast rog, ki se ga Bik boji.

Zanimiv zgled najdemo še na pomladanskem zvezdnem nebu pri Volarju - Pastirju, ki potrebuje prav tako dva Lovska psa, da mu pomagata paziti na Velikega medveda, da ne zabloudi pri stalnem in dolgočasnem kroženju okrog Severnice (severnega nebesnega pola).

Tudi spomladanska ozvezdja Volar, Devica in Lovska psa posebej izpišejo skupno zgodbo (gl. zgodbo v knjižici *Veliki in Mali medved*).

Prav tako Strelec meri s puščico naravnost v Škorpionovo srce, ki ga simbolično predstavlja rdeča zvezda Antares na poletnem zvezdnem nebu. S tem želi preprečiti, da bi Škorpion prišel na drugo stran neba v bližino Oriona, kjer bi utegnil junaškega lovca še enkrat strupeno pičiti in ga tako še enkrat pokončati. To pa se ne sme zgoditi, za kar noč in dan skrbi Strelec s svojo natančno in strupeno puščico.

Ilustriral Edo Podreka, 2002

Kranj, 1. 3. 2016

Marijan Prosen